

ستراتیژی پاش شکست

زمانا کو عزیز

zmnaco@yahoo.co.uk

ناشکرایه که سیاسته کانی ئەمەریکا لە عێراق پۆژانە لە گەڵ شکستی بەردەوام پووبەرۆ، ئەمە نەحوکمیکی سادە و سەرەپییانە یە و نەشیکردنە وە یەکی سیاسیانە ی قولیشی گەرە که، بە لکو خودی حکومەتی ئەمەریکا لە سەر زاری ئەندامانی کۆنگرێسە کە یە وە بگرە تا وە زیرو پراویژکارانی سەرۆک، ئەم راستیە ئەلین. وە روداو عەمەلیە کانی پۆژانە بە دەیانجار ئەم حەقیقەتە ئەسەلمین، هەر لە قولبۆنە وە ی شەری ئەهلی و تانیفیە وە بگرە تادە گاتە ئە گەرە کانی بەردەم ئەلۆه شانە وە ی حکومەتە کە ی مالیکی، ژمارە ی کۆژراو کانی جەنگ و هێرشە کان پۆسەر هاو لاتیان ی مەدەنی کۆژرانی زیاتر لە 650 هەزار ئینسانی مەدەنی نیشان دەن- ناماری راستە قینە ئە گەر بیئت ژمارە کە زۆر گەرە ترە، چونە سەرە وە ی ژمارە ی کۆژراو ئەمەریکیە کان لە عێراق، بە هێزبونی ئیسلامی سیاسی لە عێراق و دنیا تاناستی راگە یاندنی "ئەمارەتی ئیسلامی" لە عێراق، دەخالەتی دەوڵەتانی ناوچە کە لە کاروباری ناوخی عێراق، شکستی حزبی حاکم لە بەرامبەر حزبی دیموکراتدا لە هەلبژاردە کانی ئەم دواییە کۆنگرێسی ئەمەریکا دا، سەرەلانی محالیفینی زیاتری ئەمەریکا لە ناو ئەنجومەنی ناسایش... هتد، هەرکام لە مانە ئەتوان ببنە بە لگە ی شکستی نەخشە وە ی سیاسته کانی ئەمەریکا لە عێراقدا.

بە لām پرسباری جدی ئەو یە کە پاش ئەم شکستە گەرە یە، ستراتژی نوێ ی ئەمەریکا چی ئەبیئت؟ کام سیناریوی پەشتەر بەرپۆه یە بۆ خە لکی عێراق؟ نایندە ی سیاسی عێراق بەرە و کوی ئەبیئت؟ نایندە ی کوردستان چی لیدیئت؟ جیگە و رینگە ی هێزە سیاسیە کانی دەخیل لە سەر ساحە ی سیاسی عێراق کامە ئەبیئت؟ ناسوی بزوتنە وە ی دژی جەنگ لە جیهاندا و ناره زایەتی خە لکی لە ناوخی عێراق دژی داگیرکاری ئەمەریکا بۆ عێراق بەرە و کوی ئەبیئت؟ ئەمانە و دەیان پرسباریتر ئەبیئت وە لām وە ر بگرە وە ی بۆ ئە وە ی بەرچاومان پۆشن بیئت لە هەنگاونان بەرە و نایندە.

بە بۆچونی من ئەبیئت بەر لە وە ی کە وە لām ی ئەو پرسبارانە بەرپۆه وە ی جارێکیتر ئەو تەئکید بە کە ی نە وە کە ئەمەریکا سەرباری ئەم شکستە ی لە عێراق، بە لām هیشتا لە سەر نە هجی سیاسی و ستراتژی "گورزی خۆپاراستن" بەرپۆه ئەبیئت، لە و مەسە لیه دا تە واری سیاسە تە دارانی هەردوو حزبی رکا بەری ئەمەریکی بە جهوریخواز و دیموکراتیخواز یە وە تە نانە ت لایە نە سیاسیە کانی دە وە ی ئەو باز نە یە ش بە "بیرمە ندە کان" ی پنتاگۆنیشە وە، پیکە وە کۆکن و هەرە مویان تیروانی نی ستراتژیان هەر هە مان تیروانی نی پاش روداو کانی 11 ی سێپتە مبەرە. بە لām سە بارە ت بە عێراق بۆچون و تیروانی نی نوێ لە ناو ئیدارە ی ئەمەریکا دا سەر یه لدا وە کە سەر تاپای ستراتژی ئەمەریکی لە عێراق ئەخاتە ژێر پرسبارە وە، ئەو سیاسە ت و هەنگا وە تازە یە ئەبیئت بتوانی سەر جە م نامانجە سیاسیە کانی ئەمەریکا لە عێراق پباری ئەبیئت بۆ درێژە دان بە هە ژمونی سیاسی خۆ ی لە جیهاندا، بە لām بە کە مکردنە وە ی فشاری ناوخی ئەمەریکا، بە و مانایە ی کە ئەمەریکا ئە جاره لە رینگە ی هێزە سەربازیە کانی خۆ یە وە ئەو کارە ناکات، تە نها تە ک نۆ لۆژیای سەربازی بە کار ئەهینن، سوپای دەوڵە تانی ئیقلمی و هێزە میلیشیای و لاتە ئیقلمیە کان ئە کاتە وە سیلە ی جیبە جیبە کردنی نامانجە سیاسی و سەربازی و ستراتژیە کانی خۆ ی. بۆ ئە وە ی کە بتوانی لایە نە کانی ترخانە نیو ئەم مەملانییە وە، پتویستە ئەمەریکا پاشە کشە بە هێزە سەربازیە کانی خۆ ی لە عێراقدا بکات و بە وای رینگە چاره یە کی ترە وە بیئت، رینگا چاره یە کە بتوانی خۆ ی حکومە تی ئەمەریکا لە و گێژا وە سیاسیە و هیرانە قولە دەرباز بکات، هاوکات بتوانی سەرکە وە تن بۆ خۆ ی لە عێراق زامن بکات و لە و رینگە یە شە وە بتوانی تاقیبی سیاسیە تە نیو دەوڵە تیه کانی خۆ ی بکات. چونکە مەسە لە ی کشانە وە ی تە واری هێزە کانی لە عێراق -یان بە شیک ی گەرە ی هێزە سەربازیە کان- خالی یە کلا کەرە وە ی هەر هێزیکە کە بیە و ئ سبە ی دەسە لاتی بە دەستە وە بیئت و کۆشکی سپی و پنتاگۆنی بە دەستە وە بیئت. واتە ئەو حزب و لایە نە سیاسیە کایە کە ئەباتە وە لە ناوخی ئەمەریکا دا و نایندە ی سیاسی و دەسە لاتی بە دەستە وە ئەبیئت کە، پباری گێرانە وە ی سەربازە ئەمەریکیە کان بۆ و لاتی خۆ یان فەرز بکات، بە عە مە لیش ئەم کارە ئە کاتە ئە وە ی کە بەر بە دووبارە بوونە وە ی فیتنام و سۆمالیکیتر ئە گریئت کە زۆرێک لە سیاسە تە داری ئەمەریکایی لە ئیدارە ی ئیستا زە ندە قیان بە م مەسە لیه چو وە، وە هاوکات درێژە بە سیاسیە تی بالادەستی و هە ژمونی ئەمەریکا بە سەر جیهاندا بە ت. چونکە مەملانی ی نیوان ئەو هێزانە لە سەری مرۆ قە دۆستی و ئینسانی بوونی لایە ک و نائینسان بوونی ئە ویتریانە وە نیە، بە لکو ئیدارە ی ئەمەریکی ئە یە و ئ خۆ ی لە فشاری ناوخی دەرباز بکات، خۆیشی نامادە بکات بۆ رپو بەروو بونە وە وە لām دمانە وە ی ئەو فایله زۆرە ی کە لە بەر دە ستیدایە، وە ک مەسە لە ی فە لە ستین- ئیسرا ئیل، کیشە ی ئە تۆمی ئیران و کۆریا، سەر کیشیە کانی حکومە تی سوریا لە بە رامبەر ئەمەریکا دا، هێزی نابوری دەوڵە تی سعودیە، مەسە لە ی یە کیتی ئە وروپا و پە یانی ناتۆ، رکا بە ریتی لە گە ل زه یزانیتری وە ک ئە لمان و یابان و فە رانسە و روسیا... هتد. ئەمانە جگە لە دەیان کیشە و گرتی بچوکتی تری وە ک مەسە لە ی کورد، مەسە لە ی دارفور، سوؤمال، سە حرای غە ربی، ساحل العاج، و... دە یانیتر. وە لām بۆ هەر

هه موو ئه پرسیانه له لایهن ئه مریکاوه بهنده به سهرکهوتنی له عیراقدا. واته ئیستا ئه مریکا له نیوان کشانه وهی هیزه سه ربازییه کانی له عیراق و درێژدان به سیاسه ته کانی له جیهاندا له گه ل قبول کردنی شکست قهراری گرتوه، بۆ ئه مهش ریگهی یه که می هه لێژاردوه و، له م پێناوه شدا ئه بیته کینه شه یه کی قولترو سه خترو مالتویرانکه رتر دروست بکات تا خۆی له ژێر فشار دهر بکات و هاوکات توانای به سه ر درێژدان به سیاسه تی "گورزی خۆپاراستن" که ییدا بشکیتته وه، بۆ ئه مهش ساز کردنی چهند سیناریوییه کی پنیوسته که له ناوچه که دا به ری بیه خات.

قوناعی یه که م: له کورماوه داو به خاتری دا بن کردنی ئارامیه کی نیوه ناچل له به غدادو ناوچه کانی ناوه راستو باشور، وه بۆ هیور کردنه وهی هه لئویستی ئییران و سوریا له به رامبه ر خۆیدا، ئه مریکا ناچاره بۆ سات و سه وداو به قه ولی خۆیان گفت و گو له باره ی هه لو مه رجی سیاسی و ئه منی عیراقه وه به شداریان پێ بکات، ئه وهش به جۆریک بجاته پێشچاوی سه رانی ئییران و سوریا که به شداری پێ کردنیان وه ک سهرکهوتنی سیاسی بۆ ئه و دوو ولاته چاوی بکریته و، ئه مه له کاتی کدا یه که خودی ئییران و سوریا پێشتریش و ئیستاش ئاماده بون و هه ن که له گه ل ئه مریکا له سه ر ئه و مه سه له یه بکه ونه گفت و گوو چه ندجاری کیش به ره سمی ئه م داوایه یان کردوه، دواترینیان لیدوانه کانی ئه حه دی نه ژاده که ئه م راستیه ئه سه لمینیت و، سه ردانی سی رۆژه ی وه فدی عیراقیش به سه رۆ کایه تی تاله بان ی بۆ تاران و چاوی بکته و تن له گه ل علی خامنه ی و سه رانیتری رژی می ئیسلامی هه ر له م چوار چپوه یه دا دیت. که پێشتر ئه وه ئه مریکا بووه که ئه و داوایه ی ئییران و سوریا ی ره تکردۆته وه، به لآم ئیستا خۆی ئه یه و ی به شداریان پێ بکات و له به رامبه ریشدا ئه یه و ی مولزه میان بکات به وهی که ده ست هه لگرن له هاندانی لایه نگرانیان له عیراق و بۆ ماوه یه ک ئارامیه ک به خشنه شاره کانی عیراق و ناوچه کانی به غداد و ده ور به ی، که ئه مهش (کالعاده) چه ن دین سه ردانی سه رانی ئه و ولاتانه و کاری دبلۆماسی و میا بجه گه رای و کۆنگره به ستن و کۆنفراسانی به داوه ئه بیته و، به م سیاسه ته ش ئه گه ر سهرکهوتوبن ئه و بۆ ماوه یه کی که م ئه توانن به ره کانی جه نگ پشویه ک پێ بدن. له هه مان کاتیشدا ئه مریکا فشاره کانی خۆی ناراسته وخۆ بۆ سه ر هه ر کام له و دوو ولاته توندتر ئه کاته وه، به لآم ئه مجاریان به ناوی ئه مریکاوه نا، به لگو فشاره کان له لایهن مه جلیسی ئاسایشی نیو ده ولته تی و یه کیته ی ئه وروپا و هاو په یمانه کانی ئه مریکاوه له سه ر هه ر کام له ئییران و سوریا توند ئه کرینه وه، ئه ویش له سه ر مه سه له ی ده ستبه ردار نه بوونی ئییران بۆ پیتاندنی یۆرانیۆم، وه سه به رت به سوریا ش له سه ر مه سه له ی کوشتنی سه ریری و کی شه ی لوبنان و پشتیوانی له حزب الله و هه بوونی قیاده ی حه ماس له ناو خاکی سوریا دا، وه له درێژ ماوه شدا مه سه له ی مافه کانی مرۆفو مومکنه مه سه له ی کوردیش، سه ره نجام به هۆی ئه م گرفتانه وه دیسان به بریاریکی نیوده ولته تی سزای هه ر کام له و دوو ولاته بدریته و گه مارۆی ئابوریان بخریته سه رو توانا ئابوریه کانیان لاواز تر بکات و، پیموایه که له ماوه یه کی که مدا ئه توانی ئه م کاره بکات، چونکه هه ر ئیستا زه مینه ی گه مارۆی ئابوری و سیاسی بۆ سه ر هه ر کام له و دوو ولاته له هه موو ئه گه ره کانیتر به هیژ تره و قسه ی له سه ر ئه کریته. وه بۆ هه ر کام له و دوو ولاته ش مه سه له ی هاتنه ناو بازنه ی سیاسی عیراق و ده خاله ت پێ کردنیان به خالی وهر چه رخان ئه زانن و وه ئه کریته بۆ ماوه یه کی که میش بتوانن تا راده یه ک له رووی سیاسیه وه سود له و مه سه له یه وه ربگرن و به قازانجی نه هیشتنی گۆشه گریه سیاسه که یان ته وای بیته. ئه گه ر ئه مریکا بتوانی له م هه نگاوه یدا سهرکهوتوو بیته، ئه وای ریگهی خۆش کردوه بۆ ده ستکردن به قوناعی دووه می نه خشه که ی.

قوناعی دووه هم: پاش ئارامیه کی کاتی که ئه گه ر به ده ست بیته، ئه وای بۆ هه ر کام له لایه نه کانی شه ری ئافعی له عیراق وه ک فرسه تیک بۆ به هیژ کردنی تواناییه سه ربازییه کانیان و په یوه ندیه ده ره که یه کانیان و ده ست پێ کردنی شه ریکی ئیعلامی چاوی لیده که ن، هه ر لیژده شه وه و پیرای هه ول و ته قه لای سه رانی حزب و مه رجه عبه ته ئیسلامیه کان بۆ خۆ قایم کردن و خۆ سازدان بۆ جه نگی چاوه روانکراو، هاوکات هه ریبه که له حکومه ته کانی ناوچه که ش درگایان به روودا والا ئه بیته که لایه نگرانی خۆیان پرچه ک و گیرفانیان پر دۆلار بکه ن، وه هه ر له په نای ئه مه شه وه ئه مریکا به پاره ی نه وتی عیراق بۆ ماوه یه کی که م ئه توانی کۆمپانیا بازرگانیه کانی بجاته کار و جموولیکی کاتی بازرگانی له ناو خۆ بره و پێ بدات و نرخ و به های دراوی عیراقی به رز بکاته وه و سه رنجی کۆمپانیاکانیتریش بۆ ئه م فرسه ته رابکیشیت، وه ئه مهش ئه کاته به لگهی دامه زراندن و دا بن بوونی ئارامی له عیراقدا. له م نیوده ا هه ردوو ده ولته تی ئییران و سه و دیه بۆ پاراستنی به رژه وه ندیه کانیان چالا کترینی ئه و هیژه ئیقلیمیانه ئه بن که ده ست له کاروباری ناو خۆی عیراق وهر شه دن، وه ئه م مه سه له یه ش هه روا ریگه وت نیه، چونکه حکومه تی ئییران کار بۆ به هیژ کردنی هیژی شیعه ئه کات و ئه یه و ی سه رجه میان له ناو مه رجه عبه تیک و حزبیکی سیاسی دا پێ کخراو بکات، به مه ش جیگه و ریگهی خۆی به هیژ بکات له عیراق و درێژه به جه نگیکی خۆیناوی و دیرین بدات که له سه ده ی خه لیفه کانی راشدینه وه ده ستی پێ کردوه، لیژده ئه یه و ی ببیته ئه و ئیمراتۆریه ته ئیسلامیه ی ناوچه که که به ته نها خۆی سود له خێرو بییری دا هاتی نه وت و دا هاتی قه بره کانی محم دو علی و حسن و حسین له عیراق و سه و دیه دا بکات، له م هه ولانه ی ئییراندا بۆ دروست کردنی تاکه مه رجه عبه ت و تاکه حزبی دا یکدا، و پیرای ئه وهی که ژماره یه ک حزبی شیعه و مه رجه عیاتیان ته توینیتته وه بیان لاوازیان ئه کات به خاتری توانه وه یان له ناو مه رجه عبه تیک و حزبیکی به هیژ تر دا، که حه تمه ن ملیشیاکانی مه هدی و خودی موقتته دا سه درو یه عقوبی و حزبی فه زیله و ده عوا ئه کاته قوربانی بۆ عبدا لعزیز حکیم و مه جلیس ئه علا، وه له نه گه ری کشانه وهی هیژه کانی به ریتانیاش له به سرا، ئه وه نده یتر جیپنی خۆی له و شاره قایمتر ئه کات و ئه بیته هه ره شه ی جدی بۆ سه ر

ولایتی سعودیہ و، بہمہش زیاتر سعودیہ تہ حریک تہ بیئت بؤ تہوہی کاردانہوہی ہہ بیئت و سنورہکانی خؤی ہپاریزیئت و بہریش بگریت لہ کوشتنی سونہکانی عیتراق۔ وہ بؤدولہتہ سعودیہش بہہمان شیوہی ئیران ہرہرہکەت و مامہلہ ہر دروستہ، چونکہ تہویش خؤی بہ دایکی جیہانی ئیسلامی تہزانیت و خاوەنی گہورہترین ئیحتیاتی نہوتہ لہ جیہان و ئابوریہکی ئیجگار بہہیزی ہہیہ لہناوچہکہدا، وہ لہپاش جہنگی کہنداوی یہکہمیشہوہ توانیویہتی سویاہکی بہہیزی نریک بہ ملیون کہسی دابہزینیت و، لہ ئیمکانیہتیکی سہربازی لہرووی تہکنؤلؤژیٹہوہ بہہیز، بہہرہمہندہ۔ سعودیہ کہ تانیستا وەک لایہنیکی دہخالہتگہری ناو کیشمہکیشی عیتراق دہرونہخشی ہہبوہ لہ پالپشتی کردن و دہستگروییکردنی ئیسلامیہ سونہکان و پاشاوەکانی بعسدا، لہوہا فرسہتیکدا بہہمان شیوہی ئیران لہکاردا تہبیئت بؤ کؤکردنہوہی سہرجہم سونہ مہزہبہکانی عیتراق بہ ناسیونالیست و کؤنہبہعسیہکانہوہ، لہژیتر چہتریکگی گہورہتردا کہ لہئیستادا "ہہیٹہی عولہمای سونہ" و خودی (حارث الضاری) لہہہموان شانسیان زیاترہ کہ ببنہ تہو ہیزہ سوننی مہزہبہی کہ سہرجہم لایہنہکانی وەک حزبی ئیسلامی عیتراق و کؤنگرہی تہہلی سونہ و ناسیونالیستہ بہعسیہکان و کہسایہتیہکانی وەک عہدنان دلیمی و تاریق ہاشمی و موتلہگ و پاشاوەکانی زہرقاوی و قاعیدہ، تہنانہت یہکگرتوی ئیسلامی و کؤمہلی ئیسلامیش لہکوردستان، لہناو بہرہیہکی گہورہتردا کؤبکہنہوہ۔ بیگومان سوریا و میسر و تہردن و دہولہتانی تری عہرہبی پشکیان تہبیئت لہم ہہنگاوانہدا و ہہریہکہو بؤ مہبہست و نامانجی خؤی کؤشش تہکات۔

بیگومان کوردستانیش لہژیتر کاریگہری تہم ہلومہرجہدا قہرار تہگریت و یہکیٹی و پارٹی جگہ لہ تہمریکا و تہو ہیزہ سہربازیانہی کہ لہخوار و ناوہراستی عیتراق پاشہکشہیان کردہ بؤ کوردستان، ناتوان پشت و پەنایہکی تریان بیئت، تہو پشت و پەنایہش بؤ تہم دووہزبہ تاسہر ناییت و تہمریکا دؤستی ستراتیژی نیہ بہئیسراتیلشہوہ۔

وہک ناماژہم پیکرد کہ مہسہلہی جہنگی تانیفی لہوہا فہزایہکدا تہواو ناییت، بہلکو پشویہکی پیٹہدریت، ہہریویہ بہلای ہلگہرسانہوہی جہنگ تہو دپوہزمہیہیہ کہ ہہمیشہ ہہرہشہی دووبارہبونہوہ تہکات و ہہرکاتیک گونجاو بوو نہک ہہر تہگہرپٹہوہ دؤخی ئیستای، بہلکو کوشتارو لہخوین ہلگہریشانی شارہکان دروست تہبیئت، وہہرکام لہ دہولہتانی ناوچہکہ ناراستہوخؤو بؤ پاراستنی بہرژہوہندیہکانی خؤیان دہستیان تہبیئت لہ سازدان و ئالؤزکردنی زیاتری بارودؤخہکہ، وہ دورنیہ جہنگیکی دبلؤماسی و ئابوری لہنیوان ئیران و سعودیہدا لہسہرہتای تہم پروداوانہوہ دہست پیٹکات، چونکہ ہہر ئیستا پراوٹکارانی سیاسی چونہ ناو خاکی عیتراق پاش کشانہوہی ہیزہکانی تہمریکا و بہریتانیا بہتہگہریکی بہہیزو تہنانہت حہتمیش تہزان، وہ تہمریکاش تہم تیوہگلانہی سعودیہی زؤر لاپہسہندہ، چونکہ وەک ناماژہم پیکرد لہ ئابوریہکی بہہیزو توانیویہکی سہربازی بہہیز بہہرہمہندہ، کہتہگہر تہم ئیمکانیاتہ لہہر کودہتایہکدا بکہوتتہ بہرہدست ہہر ہیزیکی تیرؤریستی وەک قاعیدہی تیرؤریست، تہوا بوونی تہمریکا لہناوچہکہدا بہتہواوی تہسرتتہوہ، کہواتہ لاواز بوونی سعودیہ لہروی سہربازی و ئابوریہوہ کاریکہ بہرژہوہندی تہمریکای تیدایہ۔ وہسویای تورکیاش لہم نیوہدا دہوری تہماشچی ناییت و تہویش تہیہوی بہقہد بالای خؤی سہمی بیئت لہعیتراقدا، وہ راستہوخؤو لہژیتر ناوی بہرگرتن بہکردہوہ تیرؤریستیہکانی pkk زہمینہی دہخالہتی خؤی خؤش تہکات و گہورہترین زہربہی کوشندہ لہ یہکیٹی و پارٹی تہدات، وہ کوردستانیش تہبیئتہ مہیدانی جہنگ و تہراتینی ہیزہ سہربازیہکانی دہولہتانی ناوچہکہ۔

تہگہر لہعیتراق کؤنگرہی نازادی عیتراق و ہیزی تہمان نہتوانن ببنہ تہو ہیزہ گہورہو بہتوانایہی کہ تای تہرازو بہقازانجی خہلکی عیتراق بگؤرن و نہبہنہ عاملی بہرگرتن بہجہنگی تانیفی لہناوہراست و باشوری عیتراق، وہاوکات بزوتنہوہی جیہانی دژی جہنگ نہتوانی بہرگری بہ نہخشہو سیاسہتہکانی تہمریکا لہ عیتراق و جیہاندا، تہوا تہو گؤماوی خوینہی کہ دروست بوہ چہند بہرابہر گہورہتر تہبیئت و سیناریوی رەش لہعیتراق تادیت قولٹر تہبیئتہوہ دوریش نیہ کہ سہرجہم دہولہتانی ناوچہکش بگریتہوہ۔

لہکوردستانیش تہگہر بزوتنہوہی جیاخوازی و جیابونہوہی کوردستان بہہیز نہبیئت و، نہتوانریت کوردستان لہعیتراق جیاگریتہوہو دہولہتیکی سہربہخؤ لہکوردستان دانہمہزریت، تہوا کوردستان تہبیئتہ مہیدانی جہنگ و تا چہندین دہیہی دیکہ تہم فرسہتہ کہئیستا بؤ خہلکی کوردستان لہپیٹہ دووبارہ ناییتہوہ۔